

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 13. мај 2013.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију</p> <p>Одлуком бр. 553/1 од 05.03.2013. Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанта мр Јелене Перић и теме докторске дисертације под називом „Пригодна драма у српској књижевности 18. и 19. века”.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. др Горан Максимовић, редовни професор, српска књижевност, Филозофски факултет Универзитета у Нишу.</p> <p>2. др Мило Ломпар, редовни професор, српска књижевност, 22.12.2010, Филолошки факултет Универзитета у Београду</p> <p>3. др Зорица Несторовић, ванредни професор, српска књижевност, 01.11.2011, Филолошки факултет Универзитета у Београду</p>
II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
<p>Кандидат у својој биографији наводи следеће податке: Јелена (Слободан) Перић рођена је 23.08.1982. у Вршцу, Србија; основну школу и гимназију завршила је у Вршцу, а студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду, дипломиравши 29.06.2007. године на групи Српска књижевност и језик (са општим успехом 7.09); магистарске студије књижевности завршила је на Филозофском факултету Универзитета Источно Сарајево (просечна оцена 9.60) где је звање магистра књижевноисторијских наука стекла 27.07.2012. одбранивши магистарски рад под називом „Политичка драма и позориште у драмама Драгослава Михаиловића”.</p> <p>Од података значајних за свој научни рад кандидат у својој биографији наводи сарадњу са научно-истраживачким установама и часописима како у Републици Србији, тако и у Републици Српској. Између осталог напомиње своје учешће на тринаестим ЂОРОВИЋЕВИМ СУСРЕТИМА одржаним у Билећи од 22. до 25. септембра 2011. године када је на округлом столу посвећеном књижевном делу Драгослава Михаиловића излагала на тему „Политичка позадина Михаиловићеве драме <i>Кад су цветале тикве</i>”, као и излагање на представљању драме Драгослава Михаиловића <i>Скупљач</i> (заједно са проф. др Михајлом Пантићем и Владимиром Кеџмановићем).</p> <p>Из биографије коју је кандидаткиња приложила видимо да посебан део припада њеним активностима као новинара-критичара, када је испред продукцијске куће AVPMedietas из Вршца, извештавала са Четвртог међународног амбијенталног позоришног фестивала „Смедеревска тврђава“, као и са 17. Југословенског позоришног фестивала у Ужицу. Позоришне критике и приказе позоришних представа објављује и у часопису за уметност и друштвена питања „Афирматор“ (www.afirmator.org), као и у</p>

часопису за културу „Аванград“.
III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
1. „Политичка позадина драме „Кад су цветале тикве“ Драгослава Михаиловића“, Ћоровићеви сусрети; Српска проза данас (Књижевно дјело Драгослава Михаиловића); СКПД „Просвјета“, 2012, стр. 92-99.
IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ
Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат мр Јелена Перић испуњава све услове за израду докторске дисертације.
V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА
НАПОМЕНА:
За ментора је предложен/а др Зорица Несторовић, ванредни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима.
Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.
1. Јован Суботић, драмски писац / Зорица Несторовић. - Нови Сад : Матица српска, 2000. – 218 стр.
2. Богови, цареви и људи. Трагички јунак у српској драми XIX века / Зорица Несторовић. – Београд : Чигоја штампа, 2007. – 335 стр.
3. Класик Стерија / Зорица Несторовић. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност, 2011. – 168 стр.
4. „Сан Краљевића Марка“ Јована Стерије Поповића и „Маркова сабља“ Јована Ћорђевића / Зорица Несторовић. - Резиме на енглеском језику // Научни састанак слависта у Вукове дане (Београд). - 25, 1 (1996), стр.113-120.
5. Стерија као писац пригодних драма / Зорица Несторовић. – Предговор // Торжество Србије / Јован Стерија Поповић. – Вршац : КОВ, 2006. – Стр. 9–40.
6. La figure idéale du souverain dans le „théâtre triste“ de Sterija, Les formes de la littérature orale dans les comedies de Jovan Sterija Popović; Jovan Sterija Popović Un classique parle à notre temps, Textes réunis par Sava Andjelkovic et Paul-Louis Thomas. – Centre de recherches sur les cultures et literatures d'Europe centrale, orientale et balkanique. – Univeristé Paris IV, Sorbonne, L'Harmattan, 2008, 33-52.
7. Српска књижевност XVIII и XIX века: барок, просвећеност, класицизам, предромантизам / приредили Мило Ломпар и Зорица Несторовић. – 3. допуњено изд. – Београд : Чигоја, 2009. – Књ. I: стр. XVI–425, књ. II: стр. 428–893
8. Жалостна позорја. Књ. 2 / Јован Стерија Поповић; приредила Зорица Несторовић. – Вршац : КОВ, 2004.
9. Жалостна позорја. Књ. 3 / Јован Стерија Поповић; приредила Зорица Несторовић. – Вршац : КОВ, 2005.
10. Торжество Србије / Јован Стерија Поповић; приредила Зорица Несторовић. – Фототипско приређено изд. – Вршац : КОВ, 2006. – 137 стр.

11. Бој на Косову или Милан Топлица и Зораида / Јован Стерија Поповић; приредила Зорица Несторовић. – Вршац : КОВ, 2006. – 228 стр.

12. Дrame. Маска. Конак. Тесла : ДЕЛА МИЛОША ЦРЊАНСКОГ. Том 7, књ. 12-14 / Милош Црњански; приредила Зорица Несторовић. – Београд : Задужбина Милоша Црњанског, 2008, 726 стр.

Комисија сматра да др Зорица Несторовић, ванредни професор испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област српска књижевност 18. и 19. века; историја и поетика српске драме 18. и 19. века.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслоа)

Комисија закључује да је радни назив тезе „Пригодна драма у српској књижевности 18. и 19. века” прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме:

Предмет истраживања овако замишљене тезе представља драмски облик који је захваљујући својој учесталости и значају у српској књижевности и културној историји Срба у 18. и 19. века израстао, условно гледано, до посебне драмске врсте која се у најширем могућем смислу може именовати пригодном драмом. На основу обимног корпуса текстова који се могу подвести под појам пригодне драме закључујемо да је то било који драмски облик који примарно настаје и изводи се одређеним поводом условљеним родољубиво-просветитељским, образовним, церемонијалним, религиозним или неким другим културноисторијским контекстом. Драмски текст настао поводом обележавања каквог догађаја из церемонијалне свакодневице политичког, културног, образовног или религиозног миљеа, попут прослављања отварања какве научне или културне институције, ступања на власт припадника владарских династија Карађорђевића или Обреновића, прославе одређених верских празника или обележавања јубилеја из националне и културне историје само су неки од таквих повода. Када погледамо мрежу таквих текстова примећујемо да је принцип алегоризације један од конститутивних за изградњу њиховог семантичког потенцијала, као и да се као друга тежишна особеност оваквог типа драма препознаје њихова изразита везаност за народну традицију и легендарну историју. Принцип алегоризације пратио је облике пригодне драме од самог њеног постанка (прва таква драма јесте школска/барокна драма *Трагедокомедија* Е. Козачинског, иначе прва драма у новој српској књижевности), а променом поетичког хоризонта епохе, богатила се и лепеза особина. Као што је у досадашњој врло оскудној литератури о овој теми ваљано примећено, могуће је разликовати (1) национално-историјски, (2) политички, (3) просветитељски и (4) религиозни контекст развоја пригодне драме. Како се овај тип драме писао да би био изведен поводом одређеног церемонијала као саставног дела прослављања неког догађаја, структура самог догађаја изводила је дело из књижевно-позоришног аспекта. Неки истраживачи историје и поетике српске драме (нпр. З. Несторовић) су на основу наведених параметара издвојили следеће типове пригодних драма: (1) школска драма (у традицији европске драме непознатљив облик; израсла је до посебног жанра); (2) рецитал; (3) предлогак за сценску изведбу; (4) церемонијална драма и (5) панорамска драма. Такође, у досадашњим истраживањима наведени облици били су везани и за „драмске историје“, „пропагандне историјске драме“ и „драмске алегорије“ (нпр. у истраживањима Ј. Деретића, М. Фрајнд и З. Несторовић) и они ће такође бити предмет осветљавања, јер неке од

драма које припадају овим облицима превазилазе околности свога настанка (неусловљеност повода свога настанка) и могу се захваљујући неким другим аспектима подвести под облик пригодне драме. Корпус истраживања обухватио би бројна дела оваквог типа чији највећи број припада одавно књижевној и позоришној историји и до сада није била разматрана у оквиру оваквог типа научног истраживања. Такође, поред указивања на овај феномен у нашој књижевности, а посебно и у историји нашег позоришног живота, довођењем наведених дела у најнепосреднију везу тежиће се што је могуће потпунијем дефинисању пригодне драме то јест установљавању њених структурних, тематских, језичких и стилских доминанти на основу чега би се могло указати и на могућности профилисања посебних драмских врста. Будући да до сада оваква врста истраживања није изведена, овако формулисана теза доктората омогућила би систематско и акрибично истраживања оног дела наше књижевне, позоришне и културне прошлости који до сада није истражен.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеностју, актуелностју и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 19 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. „Теорија драме 18. и 19. век”, приредио Владимир Стаменковић, Универзитет уметности, Београд, 1989.
2. Lindenberger Herbert, „Historical Drama. The Relation of Literature and Reality”, The University of Chicago Press, Chicago and London, 1975.
3. Лукач Ђерђ, „Историја развоја модерне драме”, превео Саво Бабић, Нолит, Београд, 1978.
4. Сонди Петер, „Студије о драми”, превео Томислав Бекић. Орфеус, Нови Сад, 2008.
5. Несторовић Зорица, „Богови, цареви и људи”, Чигоја штампа, Београд, 2007.
6. Фрајнд Марта, „Историја у драми драма у историји”, Прометеј, Институт за књижевност, Стеријино позорје
7. Вебер Алфред, „Трагично и историја”, превела Олга Кострешевећ, Дневник, Књижевна заједница Новог Сада, Нови Сад, 1987.
8. Вајсштајн Урлих, „Облици историјске драме”, Трећи програм Радио Београда, 1982, бр.52, 298-310.
9. Волк, др Петар, „Писци националног театра”, „Позоришни живот у Србији 1835-1994.”, Музеј позоришне уметности Србије, Београд, 1955.
10. Деретић Јован, „Поетика српске књижевности”, Филип Вишњић, Београд, 1997.
11. „Јован Стерија Поповић”, (зборник), приредио Васо Милинчевић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1965.
12. Кићовић Миран, „Школско позориште код Срба у току 18. и на почетку 19. века”, Зборник радова 17. Института за проучавање књижевности САН књ. 2., Београд, 1952, 101-125.
13. Милинчевић Васо, „Српска драма до Нушића”, Рад, Београд
14. Малетић Ђорђе, „Грађа за историју српског народног позоришта у Београду”, Чупићева задужбина, Београд, 1884.
15. „Споменица 1861-1921.”, Друштво за Српско народно позориште, Нови Сад, 1921.
16. Шумаревић Светислав, „Позориште код Срба”, Луча, Београд, 1921.
17. Ерчић Властимир, „Мануил Михаил Козачинскиј и његова *Траедокомедија*”, Институт за књижевност и уметност, Матица српска и Српско народно позориште, Београд, Нови Сад, 1980.

4. циљеви истраживања

Циљеви

Циљеве истраживања овако профилисаног предмета истраживања препознајемо у:

- (1) формирању истраживачког корпуса пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века;
- (2) уочавању типолошких различитости драмских облика који се у литератури подводе под појам пригодне драме на основу типологије дате у литератури о овој теми: (а) школска драма (у традицији европске драме непознатљив облик; израсла је до посебног жанра); (б) рецитал; (в) предложак за сценску изведбу; (г) церемонијална драма и (д) панорамска драма уз додатак оних облика који примарно не припадају пригодној драми (тачније иницијално, по околностима свог настанка), али се касније јављају у њеној улози као што су: „драмске историје“, „пропагандне историјске драме“ и „драмске алегорије“;
- (3) дефинисању структурних, тематских, значењских, језичких и стилских аспеката пригодних драма насталих у српској књижевности 18. и 19. века са тежњом да се установе оне особине које представљају заједнички именитељ различитих драмских облика;
- (4) могућности профилисања, именовања, описа и анализе посебних драмских врста које припадају корпусу пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века;
- (5) књижевноисторијском опису и анализи одабраних драмских текстова;
- (6) истраживању културноисторијских закономерности писања и извођења пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века у односу на културно-политичке, историјске, позоришне и књижевне аспекте њиховог појављивања у српској литератури.

Хипотезе

Хипотезе од којих се креће у истраживање пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века су следеће:

- (1) учесталост и развијеност лепезе драмских облика који се подводе под појам пригодне драме указују на њен значај;
- (2) довођењем у најнепосреднију везу драмских текстова који припадају корпусу пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века могуће је уочити, издвојити и описати њихове сличности и разлике чиме се у истраживању остварује корак ка профилисању дефинишућих особина пригодне драме без обзира на аутора, епоху, врсту и вредност појединачних драмских текстова који јој припадају;
- (3) могућност разматрања утицаја неуметничких, спољних околности на настанак и живот драмских текстова написаних и/или извођених одређеним поводом који може припадати (а) национално-историјском, (б) политичком, (в) просветитељском и (г) религиозном контексту развоја пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века. Овај тип истраживања допринео би контекстуализацији књижевности у културноисторијски оквир с посебним нагласком на улогу драме и позоришта у културној историји Срба у 18. и 19. веку.

5. очекивани резултати

Имајући на уму напред наведене циљеве и хипотезе истраживања пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века, очекују се следећи резултати:

- (1) књижевноисторијски опис и анализа корпуса пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века;
- (2) дефинисање тежишних обележја пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века;

- (3) дефинисање жанровских особености драмских врста које припадају пригодној драми у српској књижевности 18. и 19. века;
- (4) опис и анализа културноисторијских чинилаца који утичу на профилисање тематског и идејног плана пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века;
- (5) опис и анализа чинилаца везаних за историју српске драме и позоришта у српској култури 18. и 19. века који су од значаја за развој пригодне драме у српској књижевности.

6. план рада

На основу описа теме и циљева истраживања закључујемо да је предвиђен следећи план рада на теми израстао на дијалектичком принципу укрштања описа и анализа:

- прикупљање, опис и анализа драмских текстова који припадају пригодној драми у српској књижевности 18. и 19. века;
- реконструкција и анализа културолошких, позоришних, књижевноисторијских, политичких и историјских околности настанка драмских текстова који припадају пригодној драми у српској књижевности 18. и 19. века;
- профилисање тежишних особина структуре, теме, идеје, језика и стила пригодне драме у српској књижевности 18. и 19. века са посебним освртом на теоријске претпоставке драмских врста које се под њу могу подвести, као и европски контекст њеног развоја у српској књижевности;
- анализа улоге и значаја које пригодна драма има за развој српске културе, књижевности и позоришта са једне и политичког и социолошког живота у српској култури 18. и 19. века.

7. методе истраживања

Имајући на уму напред наведене назнаке, закључујемо да ће бити примењене следеће методе истраживања:

- (1) књижевноисторијска, примарно позитивистичка, када ће се подаци и научне чињенице прикупљене анализом садржаја, бити разматрани како у оквиру примарних истраживања (истраживање извора), тако и у оквиру досадашње традиције тумачења.
- (2) аналитичка, примарно структуралистичка и постструктуралистичка при дефинисању драмских врста и пригодне драме као њима надређеног појма. (анализа, синтеза, индукција, дедукција, апстракција, конкретизација, специјализација и генерализација).

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА:

НАПОМЕНА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидат **мр Јелена Перић** подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области **српска књижевност 18. и 19. века; историја и поетика српске драме 18. и 19. века.**

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је **др Зорица Несторовић, ванредни професор** подобан/на за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета

Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата **мр Јелене Перић**

предложене теме докторске дисертације

„Пригодна драма у српској књижевности 18. и 19. века”

а да се за ментора именује **др Зорица Несторовић, ванредни професор на Катедри за српску књижевност са јужнословенским књижевностима** Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

1. др Горан Максимовић, редовни професор

2. др Мило Ломпар, редовни професор

3. др Зорица Несторовић, ванредни професор